

## STANDARTIZUOTO AUDITO FAILO SAF-T REGLAMENTAVIMO PRIVALUMAI IR IŠŠŪKIAI FINANSINĖS APSKAITOS KONTEKSTE SKIRTINGOSE ŠALYSE

**Rolandas ŽIOGAS**, Vytauto Didžiojo universitetas, Žemės ūkio akademija, Bioekonomikos plėtros fakultetas, el. paštas [rolandas.ziogas@vdu.lt](mailto:rolandas.ziogas@vdu.lt)

### Santrauka

Skirtingose šalyse standartizuoto audito failo bylos reglamentavimas finansinės apskaitos kontekste teikia ne tik naudą, bet ir kuria tam tikrus iššūkius. Taikant mokslinės literatūros, teisės aktų, reglamentų analizės ir sintezės metodus, šiame straipsnyje nagrinėjama SAF-T failo teisinis reglamentavimas ir samprata, siekiant atskleisti SAF-T rinkmenos esmę ir reikalingumą. Taip pat šiame straipsnyje, taikant palyginimo metodą, analizuojama bendra SAF-T failo daroma įtaka apskaitos praktikai Lietuvoje, Lenkijoje, Portugalijoje, Singapūre ir Rumunijoje, siekiant atskleisti SAF-T diegimo įmonėse privalumus ir iššūkius finansinės apskaitos kontekste. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad SAF-T yra tarptautinis standartas, apibrėžiantis elektroninį būdą, kuriuo įmonės gali pateikti savo apskaitos duomenis audito tikslais audito įmonei ar mokesčių inspekcijai. SAF-T reglamentavimas yra adaptuojamas kiekvienoje šalyje pagal toje šalyje taikomą įstatyminę bazę. SAF-T diegimas įmonėse turi ir privalumų, ir iššūkių finansinės apskaitos kontekste, kurie priklauso nuo tam tikrų veiksnių, susijusių su konkrečia įmone ir tos šalies, kurioje yra įmonė, įstatymine baze. Pagrindinė teikiama nauda – supaprastintas bei pagreitintas mokesčių audito procesas ir mokesčių skaidrumas. Pagrindiniai iššūkiai – pradinės investicijos, technologinis suderinamumas, teisės aktų pasikeitimai.

**Reikšminiai žodžiai:** apskaita, finansinė apskaita, SAF-T, SAF-T poveikis, standartizuotas audito failas

### Įvadas

Standartizuota mokesčių audito byla (SAF-T) yra esminis finansinės apskaitos aspektas, nes leidžia standartizuotai teikti finansinių duomenų ataskaitas nuosekliu ir patikimu formatu. SAF-T naudojimas turi daug privalumų, įskaitant didesnę finansinės atskaitomybės efektyvumą, tikslumą ir skaidrumą. Tai supaprastina mokesčių audito procesą, nes suteikia specialistams lengvą ir greitą prieigą prie tikrinamos įmonės finansinių duomenų nuosekliai ir organizuotai. SAF-T galima laikyti vertingu įrankiu įmonėms, kurios vykdo veiklą keliuose šalyse, nes tokios rinkmenos naudojimas padeda standartizuoti tarpvalstybinius finansinius duomenis. Taip užtikrinamas finansinių duomenų nuoseklumas. Šiame moksliniame straipsnyje atliekama lyginamoji SAF-T reglamentavimo privalumų ir iššūkių analizė įvairiose šalyse. Siekiant aiškiai suprasti temą, visų pirma apibrėžiama, kas yra SAF-T ir kodėl jis svarbus finansinėje apskaitoje. Tuomet nagrinėjama, kaip SAF-T reguliuojamas įvairiose šalyse, pabrėžiant požiūrių panašumus ir skirtumus. Šiuo moksliniu darbu siekiama išsiaiškinti SAF-T reglamentavimo reikšmę finansinėje apskaitoje ir jo įtaką skirtingų šalių apskaitos praktikai.

**Tyrimo tikslas** – išnagrinėti standartizuoto audito failo SAF-T reglamentavimą ir daromą įtaką įmonėms pasirinktose šalyse.

Iškeltam tikslui pasiekti sprendžiami šie **uždaviniai**:

1. Išnagrinėti standartizuoto audito failo SAF-T sampratą;
2. Išanalizuoti SAF-T failo teisinį reglamentavimą ir įtaką apskaitos praktikai pasirinktose šalyse;
3. Atskleisti SAF-T diegimo įmonėse privalumus ir iššūkius finansinės apskaitos kontekste.

**Tyrimo objektas** – Standartizuotas audito failas SAF-T.

**Metodai** – mokslinės literatūros, teisės aktų, reglamentų analizė ir sintezė, apibendrinimas ir palyginimas; antrinių duomenų analizė, sisteminimas, grafinis vizualizavimas.

### Standartizuoto audito failo SAF-T samprata

Standartizuota mokesčių audito byla (SAF-T) yra elektroninis formatas, kurį organizacijos naudoja patikimiems apskaitos duomenims teikti nacionalinėms mokesčių institucijoms arba išorės auditoriams (Hanzal, Homan, 2019). Ši standartizuota mokesčių audito byla buvo pripažinta tarptautiniu mastu ir pritaikyta elektroniniam duomenų keitimuisi tarp organizacijų ir atitinkamų nacionalinių mokesčių institucijų. Lietuvos valstybinė mokesčių inspekcija (VMI), vykdydama išmaniosios mokesčių administravimo sistemos projektą, finansuojamą iš Europos socialinio fondo lėšų, SAF-T failą apibrėžė kaip apskaitos duomenų rinkmeną, kurioje pateikiami subjekto apskaitos duomenys už atskaitinius laikotarpius, generuojamą iš įmonės apskaitos informacinės sistemos. E. Hau ir M. Aparicio (2008) teigimu, SAF-T yra normalizuotas XML failo formatas, kurį iš anksto nustatė Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO). SAF-T failo naudojimas versle, gali padėti supaprastinti apskaitos procesus, bei skatinti mokesčių laikymąsi.

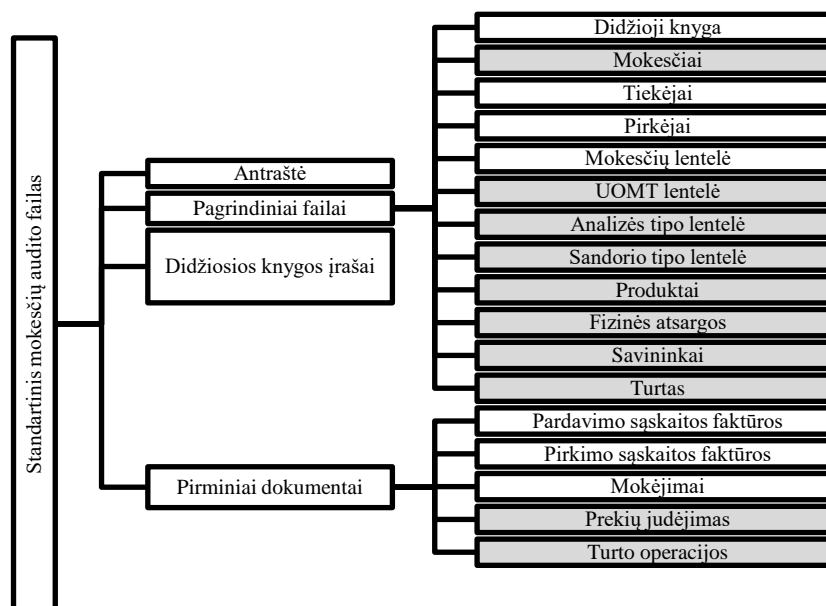
SAF-T yra failas, atitinkantis standartizuotą procedūrą, kurios turi laikytis kiekviena įmonė, kad užtikrintų tikslią finansinę atskaitomybę ir palengvintų mokesčių auditą. SAF-T taip pat gali būti naudojamas kaip standartinis vaizdas

kuriant duomenų saugyklos sistemas, kurios gali padėti įmonėms pagerinti savo finansinės analizės ir sprendimų priėmimo galimybes (Oliveira et al., 2020). SAF-T failo semantiką galima praturtinti naudojant grafinio duomenų struktūros vaizdavimo formatą, kuris gali palengvinti audito procesą ir pagerinti mokesčių elektroninio audito taisyklių taikymo rezultatus. Naudojant SAF-T failus, galima nustatyti organizacijų finansinę informaciją ir patikrinti jos neatitikimus, todėl audito procesas yra tikslesnis ir efektyvesnis (Sousa, Carvalho, Pereira, 2021). Vienas pagrindinių SAF-T tikslų yra sutrumpinti mokesčių patikrinimo laikotarpį ir supaprastinti mokesčių ataskaitų teikimą. Nuo SAF-T įvedimo įvairiose šalyse mokesčių auditas tapo daug tikslesnis dėl didelių duomenų technologijų ir verslo žvalgybos analizės (Bordeianu et al., 2022). Anksčiau minėtų mokslininkų mintims pritaria ir J. Auksztol ir M. Chomuszko (2020), kurių teigimu, SAF-T failo sukūrimo esmė sukurti vidaus ir išorės auditoriams, bei mokesčių inspektoriams prieigą prie visų įmonės apskaitos duomenų elektroniniu, lengvai skaitomu ir analizuojamu formatu, nesukeliant didelių iššūkių įmonėms.

Apibendrinant galima teigti, kad SAF-T yra standartizuota mokesčių audito byla, teikianti patikimus apskaitos duomenis nacionalinėms mokesčių institucijoms arba išorės ir vidaus auditoriams. Šis formatas plačiai naudojamas tokiose šalyse kaip Portugalija, Lenkija, Singapūras, Rumunija ir Lietuva. SAF-T tikslas supaprastinti ir palengvinti audito procesą bei užtikrinti finansinės atskaitomybės tikslumą ir patikimumą. Failas apima įvairių tipų duomenis, tokius kaip didžioji knyga, sąskaitos faktūros ir kiti įvairūs žiniaraščiai bei pirminiai dokumentai, įforminantys įmonės veikloje vykstančius procesus.

## SAF-T failo reglamentavimas ir įtaka apskaitos praktikai pasirinktose šalyse

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (OECD, 2005) pateikia pagrindinius bendruosius SAF-T reglamentavimo aspektus, kuriuos kiekviena šalis, atsižvelgdama į šalyje vykdomą mokesčių politiką bei apskaitą, prisitaiko sau. Pirminiame SAF-T reglamente buvo nurodyti 4 SAF-T failo skyriai: 1) antraštė; 2) pagrindiniai failai; 3) didžiosios knygos įrašai; 4) pirminiai dokumentai. Tačiau vis dažniau taikant SAF-T failą praktikoje, EBPO sulaukė nemažai siūlymų koreguoti pirminę SAF-T failo struktūrą, todėl „2010 metų balandžio mėnesį pasirodė antra, gerokai išplėsta standartinės mokesčių audito bylos versija“ (Krikščiukas, 2022). Rekomenduojama EBPO sukurta įmonių SAF-T failo struktūra pateikta 1 paveiksle.



Source: compiled by the author according to D. Krikščiukas (2022)  
 Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal D. Krikščiukas (2022)

**1 pav.** SAF-T failo struktūra Europoje  
**Fig 1.** SAF-T file structure in Europe

1 paveiksle pateikta EBPO nustatyta SAF-T failo struktūra, kuri yra kiekvienos šalies SAF-T failo pagrindas. Kaip galima matyti pateiktame paveiksle, antroji SAF-T failo versija detalesnė ir reikalaujanti daugiau susistemintų duomenų. Neužtenka pateikti įmonėje naudojamų finansinių sąskaitų plano, ataskaitinio laikotarpio bendrojo žurnalo, pagrindinių tiekėjų ir pirkėjų duomenų, mokesčių žiniaraščių bei pirkimo, pardavimo sąskaitų ir banko išrašų. Remiantis antra SAF-T failo struktūros versija rekomenduojama pateikti ir kitų pagrindinių įmonės duomenų analitinius ir sintetinius žiniaraščius apie įmonės turtą, savininkus, vykdomus sandorius ir pan.

Kiekvienoje šalyje SAF-T failo reglamentavimas šiek tiek skiriasi. Taip pat skiriasi ir daroma įtaka įmonių apskaitai, todėl siekiant suprasti SAF-T failo reglamentavimą ir įvertinti jo daromą įtaką apskaitos procesams, šioje straipsnio dalyje analizuojamas SAF-T failo reglamentavimas pasirinktose šalyse. Tokia palyginimo tyrimo imtis pasirinkta neatsitiktinai (žr. 1 lentelę).

**1 lentelė.** Palyginimo tyrimo imtis  
**Table 1.** Comparative study sample

Šalis Country	Pasirinkimo požymis A sign of choice	SAF-T įdiegimo metai Year of implementation of SAF-T	Įsipareigojimas teikti SAF-T rinkmeną Obligation to provide SAF-T file
Lietuva	Tyrimas atliekamas šioje šalyje	2020 metai	Privaloma visiems PVM mokėtojams, kurių pajamos viršija 300 tūkst. eurų
Lenkija	Artimiausia Lietuvos kaimynė pagal geografinę padėtį naudojanti SAF-T rinkmeną	2020 metai	Privaloma visoms įmonėms
Portugalija	Pirmoji Europos šalis pradėjusi naudoti SAF-T rinkmeną	2008 metai	Privaloma visoms įmonėms
Singapūras	SAF-T rinkmenos pavyzdys ne iš Europos	2005 metai	Pagal pareikalavimą
Rumunija	Paskutinė pradėjusi naudoti SAF-T rinkmeną	2022 metai	Privaloma visoms įmonėms

Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal G. D. Bordeianu ir kt. (2022)

Source: compiled by the author according to G.D. Bordeianu et al. (2022)

Tyrimui pasirinktos 5 šalys, nes tai yra optimalus skaičius, siekiant atskleisti, kaip keičiasi SAF-T reglamentų skirtumai pasirinktose šalyse pagal geografinę padėtį bei SAF-T failo pritaikymo pradžios metus.

**SAF-T Lietuvoje.** SAF-T diegimas Lietuvoje pradėtas 2016 m., diegimo procesas vyko palaipsniui plečiant dalyvaujančių įmonių skaičių, o nuo 2020 m. SAF-T failo teikimas tapo aktualus visoms įmonėms, kurių už praėjusių metų grynosios pajamos viršija 300 tūkst. eurų. Išimtis neteikti SAF-T failo taikoma kredito unijoms, bankams ir kitoms organizacijoms, išvardytoms Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 1 dalyje, taip pat organizacijoms, kurioms pradėtos bankroto procedūros. Lietuvos SAF-T failo struktūra, remiantis VMI parengtu Standartinės apskaitos duomenų rinkmenos techninės specifikacijos ir techninių reikalavimų aprašu (2017), atitinka EBPO rekomenduojamą SAF-T failo struktūrą, pateiktą 1 paveiksle.

Lietuvos įmonės, norėdamos pateikti SAF-T failą mokesčių administratoriui, turi jį įkelti į išmaniosios mokesčių administravimo sistemos i.SAF-T posistemį, įmonės tai turi daryti tik pareikalavus mokesčių administratoriui už konkretų laikotarpį. Tačiau, kad tai padarytų tinkamai, kiekvienos įmonės apskaitos programoje turi būti įdiegta galimybė formuoti tokios struktūros failą. Tačiau vien suformuoti ir įkelti tokį failą į i.SAF-T posistemį nepakanka. Visos įmonės ūkinėse operacijose naudojamos finansinės sąskaitos turi atitikti Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos 2016 metais patvirtiną pavyzdinį sąskaitų planą. Taigi, jeigu įmonė savo apskaitoje naudoja kitokį sąskaitų planą ar yra susikūrusi daugiau subsąskaitų nei nurodyta pavyzdiniame sąskaitų plane, ji turi adaptuoti naudojamą sąskaitų planą, kad SAF-T rinkmena būtų suformuota tinkamai. Taip pat siekiant išvengti daugybės mokesčių administratoriaus klausimų, VMI rekomenduoja kuo aiškiau aprašyti įvykusias ūkines operacijas ir prie kiekvienos ūkinės operacijos prisegti pirminį dokumentą, pagrindžiantį ūkinio įvykio buvimą (Valstybinė mokesčių inspekcija, 2017).

**SAF-T Lenkijoje.** SAF-T diegimas Lenkijoje pradėtas taip pat kaip ir Lietuvoje nuo 2016 metų. Iš pradžių SAF-T failo diegimas buvo privalomas tik didelėms įmonėms, o nuo 2017 metų SAF-T failo teikimas kiekvieną mėnesį tapo privalomas visiems Lenkijos juridiniams vienetams (Podik, Shtuler ir Gerasymchuk, 2019). Lenkijoje naudojama standartinė audito failo mokesčių versija pagrįsta SAF-T 2.0 versija paskelbta EBPO, tačiau jis nevisiškai atitinka. Visas SAF-T failo atitikmens pavadinimas Lenkijoje yra Jednolity Plik Kontrolny (JPK). Lenkijos įmonių SAF-T failas susideda iš 7 dalių: 1) Didžiosios knygos įrašų; 2) banko išrašų; 3) sandėlio duomenų; 4) PVM įrodymų (pirkimo ir pardavimo operacijų analitinių ir sintetinių žiniaraščių); 5) pirkimo ir pardavimo sąskaitų faktūrų; 6) pajamų ir išlaidų knygos; 7) pajamų žurnalo (Huterski, Voss ir Huterska, 2018; Macudziński, 2018). Failas skiriasi nuo teikiamo Lietuvos įmonių, nes Lenkija atsisakė atskiro PVM deklaracijų teikimo ir būtent šį failą orientavo į teisingą PVM sumokėjimą ir deklaravimą. Todėl Lenkija dalinį JPK failą (informacija susijusi su PVM) turi pateikti mokesčių administratoriui iki kito mėnesio 25 dienos, o visą kitą informaciją – pareikalavus mokesčių administratoriui.

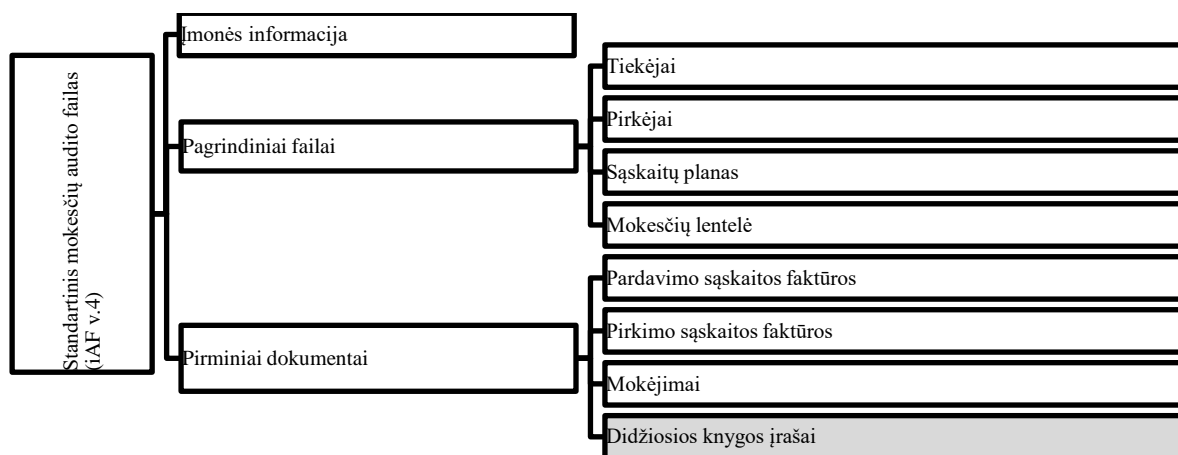
Atlikta Lenkijos apskaitos specialistų ir finansų vadovų apklausa atskleidė, jog daugumos nuomone, SAF-T failo generavimas yra didelė finansinė ir organizacinė našta įmonėms. Ne tik reikia pritaikyti apskaitos programas, kurių atnaujinimas ir naujų modelių diegimas kainuoja, tačiau ir apmokyti darbuotojus teisingai rengti tokius duomenis (Huterski, Voss ir Huterska, 2018).

**SAF-T Portugalijoje.** Portugalija 2008 metais buvo viena pirmųjų šalių, įsidiegusi SAF-T PT. Portugalija siekė įdiegti SAF-T, kaip papildomą privalomą duomenų teikimo priemonę, atliekant periodinį mokesčių auditą nuotoliniu būdu, naudojant standartinį XML failo formatą (Oliveira et al, 2020). Nuo 2008 m. SAF-T rinkmenos teikimas buvo savanoriškas, o nuo 2010 m. – privalomas (Kriksčiukas, 2022).

„Portugalijos SAF-T (PT) standartas yra pagrįstas SAF-T 1.0, tačiau jo struktūra šiek tiek skiriasi“ (Kriksčiukas, 2022), nes šalis dažnai tobulina ir papildo SAF-T failą naujomis skiltimis, siekdama surinkti kuo išsamesnę ir kokybiškesnę informaciją apie įmonėje vykstančius procesus. Tačiau dažni SAF-T failo struktūros pokyčiai įmonėms sukuria papildomą našta, vis atnaujinti apskaitos programas, vėl iš naujo apmokyti darbuotojus.

**SAF-T Singapūre.** Tarp ne Europos šalių mokesčių audito byla naudojama Singapūre. Pirmoji versija – IAF v1 (IRAS audito failas) – buvo sukurta 2005 m. 2008, 2009 ir 2014 m. pirmoje versijoje buvo atlikti pakeitimai ir ketvirtąją IAF versiją sudaro: informacija apie įmonę, pagrindiniai failai ir pirminiai dokumentai. Singapūro SAF-T išskirtinumas

yra „Didžiosios knygos įrašai“ skilties klasifikacija, tai nėra atskira skiltis, kaip SAF-T failai, o sudedamoji pirminių dokumentų dalis (žr. 2pav.).

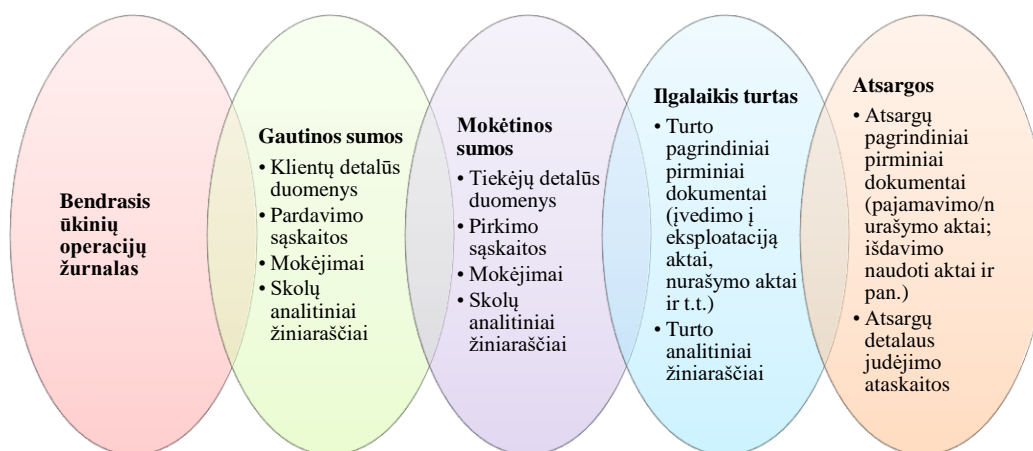


Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal I. I. Podik ir kt. (2019)  
Source: compiled by the author according to I. I. Podik et al. (2019)

2 pav. SAF-T failo struktūra Singapūre  
Fig 2. SAF-T file structure in Singapore

Taip pat reikėtų pažymėti, kad Singapūro vyriausybė siūlo subsidiją iki 50 procentų patirtų išlaidų kompensaciją už naudojimąsi apskaitos programine įranga, kuri atitinka elektroninio audito reikalavimus ir yra įtrauktas į IRAS registrą. Taigi, valstybė skatina įmones tvarkyti apskaitą technologiniu būdu ir dalijasi patiriama finansine našta (Podik ir kt., 2019).

**SAF-T Rumunijoje.** Nacionalinė mokesčių administravimo agentūra 2022 m. Rumunijoje paskelbė, kad visoms įmonėms privaloma teikti mokesčių administratoriui pareikalavus SAF-T failą, kuris susideda iš 5 dalių (žr. 3pav.). Rumunija šiandien yra paskutinė Europos šalis, nusprendusi įsdiegti SAF-T.



Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal G. D. Bordeianu ir kt. (2022) A. S. Nitu ir kt. (2022)  
Source: compiled by the author according to G.D. Bordeianu et al. (2022) A.S. Nitu et al. (2022)

3 pav. SAF-T failo struktūra Rumunijoje  
Fig. 3. SAF-T file structure in Romania

Pirmosios trys SAF-T failo dalys teikiamos reguliariai (pagal PVM deklaracijų pateikimo laikotarpį arba kas ketvirtį, jeigu įmonės ne PVM mokėtojos), duomenys apie ilgalaikį turtą teikiami tik kartą per metus (iki finansinių ataskaitų pateikimo termino), o informacija, susijusi su įmonės atsargomis – tik mokesčių inspekcijos prašymu (Bordeianu et al, 2022; Nitu et al, 2022).

Rumunija nusprendė savo šalyje įdiegti SAF-T dėl labai mažo mokesčių surinkimo į biudžetą lygio. 2019 metais į valstybės biudžetą surinkta 27 proc., kai palyginus su kitų Europos Sąjungos (ES) narių vidurkiu 40 proc., Rumunija laikoma turinti didžiausią PVM surinkimo deficitą ES (Darie et al, 2023).

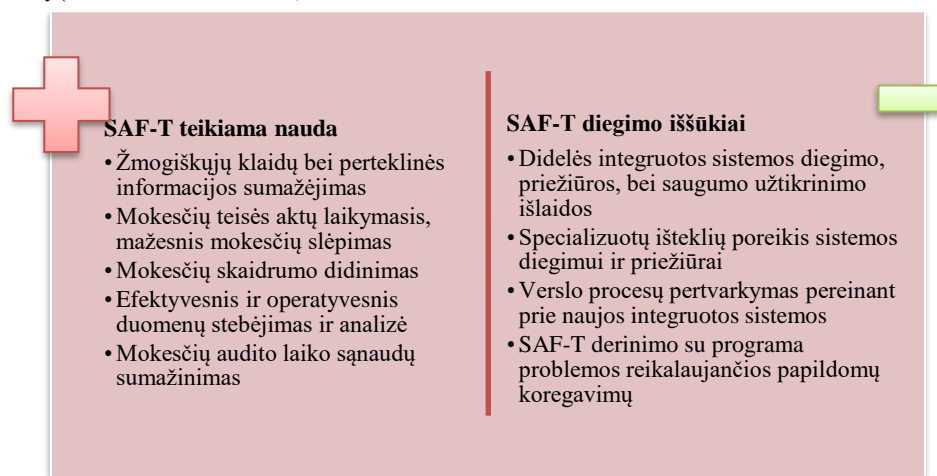
Apibendrinant skirtingų šalių SAF-T failo reglamentavimą galima teigti, kad visų SAF-T failų pagrindas EBPO 2005 m. ir 2010 m. parengta SAF-T failo struktūra. Tačiau priklausomai nuo konkrečios šalies teisinės mokesčių bazės bei apskaitos taisyklių, šalis turi galimybę pasikoreguoti SAF-T failo struktūrą ir pritaikyti savo šalies poreikiams. Konkrečioje šalyje SAF-T struktūrą reglamentuoja nacionalinė mokesčių inspekcija. SAF-T failo diegimas daro įtaką įmonių apskaitos praktikai, dėl to, kad kiekviena įmonė turi suvesti visas ūkines operacijas bei pirminius dokumentus už

atitinkamą laikotarpį į standartizuotą nekintamą SAF-T failą. Dėl to įmonės iš pradžių susiduria su tam tikrais technologiniais ir organizaciniais diegimo iššūkiais, vėliau pajuntama ir SAF-T failo teikiama nauda.

### SAF-T failo diegimo nauda bei keliami iššūkiai įmonėms finansinės apskaitos kontekste

Nors iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti, kad SAF-T failo parengimas yra tik tinkamų duomenų iš apskaitos programų susisteminimas ir pateikimas mokesčių inspektoriui ar auditoriui, tačiau tai tik išorės vaizdas, nagrinėjant ir analizuojant giliau gaunama ne tik nauda, tačiau susiduriama ir su įvairiais iššūkiais.

**SAF-T teikiama nauda.** B. Oliveira ir kt. (2020) teigia, jog SAF-T failo duomenys gali būti naudojami ne tik mokesčių inspekcijai atliekant auditą, bet ir įmonės reikmėms. Susisteminta informacija, pritaikius vieną ar kitą algoritmą, gali būti pritaikoma rinkodaros strategijos kūrimo, klientų segmentavimo analizėje, įvairių kintamųjų ryšių analizėje. C. M. Darie ir kt. (2023) teigia, kad SAF-T duomenų integravimas į įmonės finansų valdymo sistemas duoda didelę naudą įmonėms, išvengiama klaidų, darbo procesai su dideliais duomenų srautais tampa efektyvesni (žr. 4pav.). SAF-T integravimas į finansų valdymo sistemas gali būti strateginis įmonių pasirinkimas. Įmonės norinčios patobulinti savo mokesčių apskaičiavimo ir finansų valdymo procesus bei padidinti jų operatyvumą ir efektyvumą. Tinkamas apskaitos ir mokesčių informacijos įdiegimas ir ataskaitų teikimas per SAF-T padės ir mokesčių mokėtojams, ir Nacionalinei mokesčių administravimo agentūrai pasiekti norimą tikslą sutrumpinti mokesčio patikrinimo laikotarpį ir supaprastinti mokesčių ataskaitų teikimą (Bordeianu et al, 2022).



Šaltinis: sudaryta autoriaus pagal C. M. Darie ir kt. (2023)  
Source: Compiled by author based on C.M. Darie et al. (2023)

**4 pav.** SAF-T failo diegimo teikiama nauda bei keliami iššūkiai įmonėms  
**Fig. 4.** The benefits and challenges of implementing the SAF-T file for companies

**SAF-T keliami iššūkiai.** Pagrindiniai iššūkiai, su kuriais susiduria įmonės, diegdamos SAF-T savo finansų valdymo programose – poreikis nuolat kurti ir atnaujinti programinę įrangą siekiant laikytis naujų mokesčių ir teisinių reglamentų (žr. 4pav.).

### Išvados

1. SAF-T, arba Standartizuotas audito failas, yra tarptautinis standartas, kuris apibrėžia elektroninį būdą, kuriuo įmonės gali pateikti savo finansinės apskaitos duomenis audito tikslais audito įmonei arba mokesčių inspekcijai. Šis standartas padeda sumažinti audito procesą ir pagerinti finansinės atskaitomybės patikimumą bei skaidrumą.
2. Standartizuoto audito failo reglamentavimas yra konkrečios valstybės ir tarptautiniai teisės aktai, kurie nustato, kaip įmonės turi parengti ir pateikti elektroninius finansinių ataskaitų failus pagal SAF-T standartą. SAF-T failo diegimas įmonėse daro tiek teigiamą, tiek neigiamą įtaką įprastai apskaitos praktikai ir veiklos procesams. Reikalingos papildomos išlaidos programų atnaujinimui bei mokymai darbuotojams, kaip teisingai parengti duomenis automatiniam failo sukūrimui, tačiau sutrumpėja mokesčių audito procesas, dažnesnis neatitikimų tikrinimas sumažina klaidų riziką.
3. SAF-T diegimas įmonėse turi ir privalumų, ir iššūkių finansinės apskaitos kontekste, kurie priklauso nuo įmonės dydžio, veikos pobūdžio ir t. t. Pagrindinė teikiama nauda – supaprastintas bei pagreitintas mokesčių audito atlikimas bei mokesčių skaidrumo didinimas. Pagrindiniai iššūkiai, su kuriais susiduriama SAF-T diegimo procese – pradinės investicijos, technologinis suderinamumas, dažnai koreguojami mokesčių teisės aktai, dėl kurių būtini brangūs programinės įrangos atnaujinimai.

### Literatūra

1. Auksztol J., Chomuszko M. 2020. A data control framework for SAF-T reporting: A process-based approach. *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation*. Vol. 16, iss. 1, p. 13–40.

2. Bordeianu G. D., Radu F., Urban V., Paraschivescu A. O. 2022. Digital Challenges Brought by Financial Reporting in 2022–SAF-T (Standard Audit File for Taxation). *Economy Transdisciplinarity Cognition*. Vol. 25, iss. 2, p. 23–28.
3. Darie C. M., Ionescu B. Ș., Braga V. 2023. Implicațiile integrării SAF-T într-un sistem ERP. *Audit Financiar*. Vol. 3, iss. 171, P. 393–405.
4. Hanzal P., Homan J. 2019. Electronic Exchange SAF-T Standard of Data from Organizations to Tax Authorities or Auditors-Situation in the Czech Republic. In *2019 9th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*, P. 405–408. Prieiga per internetą: doi: 10.1109/ACITT.2019.8780001.
5. Hau E., Aparício M. 2008. Software internationalization and localization in web based ERP. In *Proceedings of the 26th annual ACM international conference on Design of communication*, pP. 175–180. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1145/1456536.1456570>.
6. Huterski R., Voss G., Huterska A. 2018. The implementation of the standard audit file-tax in poland in the opinion of accountants and heads of economic units. In *5th International Multidisciplinary Scientific Conference on social sciences and arts SGEM 2018*, p. 577–584. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.5593/sgemsocial2018H/11>.
7. Krikščiukas D. 2022. Standartizuoto audito failo SAF-T reglamentavimo ypatumai. In *Lietuvos aukštųjų mokyklų vadybos ir ekonomikos jaunųjų mokslininkų konferencijų darbai*, Vol. 25, p. 181–187.
8. Macudziński M. 2018. The Standard Audit File for Tax (SAF-T): An IT Tool for Tax System Tightening. *Studia Administracji i Bezpieczeństwa*. Vol. 1, iss. 5, p. 108–120.
9. Nitu A. S., Constantin A., Constantin M. 2022. Implementation of the SAF-T Fiscal Audit Standard, Angel and/or Demon for Accounting?. *EIRP Proceedings*, Vol. 17, iss. 1, p. 128–132.
10. Oliveira B., Carvalho M., Silveira R., Matos T. 2020. Improving Organizational Decision Making Using a SAF-T based Business Intelligence System. Prieiga per internetą: <https://aisel.aisnet.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1031&context=capsi2020> (žiūrėta 2024 02 15).
11. OECD. 2005. Organisation for economic co-operation and development, Guidance for the Standard Audit File – Tax. Prieiga per internetą: <https://www.oecd.org/tax/administration/34910263.pdf> (žiūrėta 2024 02 15).
12. Podik I. I., Shtuler I. Y. & Gerasymchuk N. A. 2019. The comparative analysis of tax audit files. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. Vol. 3, iss. 30, p. 147–156.
13. Sousa C., Carvalho M. & Pereira C. 2021. Boosting E-Auditing Process Through E-Files Semantic Enrichment. In *World Conference on Information Systems and Technologies*, p. 449–458. Cham: Springer International Publishing.
14. Valstybinė mokesčių inspekcija, 2017 m. Standartinės apskaitos duomenų rinkmenos techninės specifikacijos ir techninių reikalavimų aprašas. Prieiga per internetą: [https://www.vmi.lt/evmi/documents/20142/725548/SAF-T\\_Aprasas\\_VA-127\\_2017-12-28\\_.pdf/c0820783-718b-5a02-915f-224f8477e320?t=1606462562981](https://www.vmi.lt/evmi/documents/20142/725548/SAF-T_Aprasas_VA-127_2017-12-28_.pdf/c0820783-718b-5a02-915f-224f8477e320?t=1606462562981) (žiūrėta 2024 02 15).

## **ADVANTAGES AND CHALLENGES OF THE REGULATION OF THE STANDARDIZED AUDIT FILE SAF-T IN THE CONTEXT OF FINANCIAL ACCOUNTING IN DIFFERENT COUNTRIES**

### **Summary**

In different countries, the regulation of a standardized audit file in the context of financial accounting provides not only benefits, but also creates certain challenges. Applying the methods of analysis and synthesis of scientific literature, legal acts, regulations, this article examines the legal regulation and concept of the SAF-T file in order to reveal the essence and necessity of the SAF-T file. Also, this article analyzes the general influence of the SAF-T file on accounting practice in Lithuania, Poland, Portugal, Singapore and Romania using the comparison method in order to reveal the advantages and challenges of implementing SAF-T in companies in the context of financial accounting. The research results revealed that SAF-T is an international standard that defines the electronic way in which companies can submit their accounting data for audit purposes to an audit company or tax inspectorate. The regulation of SAF-T is adapted in each country, according to the legal framework applicable in that country. The implementation of SAF-T in companies has both advantages and challenges in the context of financial accounting, which depend on certain factors related to the specific company and the legal framework of the country where the company is located. The main benefit is a simplified and accelerated tax audit process and tax transparency. The main challenges are initial investments, technological compatibility, changes in legislation.

**Keywords:** accounting, financial accounting, impact of SAF-T, SAF-T, standardized audit file